

ISSN 2224-025X

Н АУКОВІ
З АПІДСЬКІ

**Державного
природознавчого
музею**

Випуск 32 / 2016

УДК 57+58+591.5+502.7:069

Наукові записки Державного природознавчого музею. – Львів, 2016. – Вип. 32. – 246 с.

До 32-го випуску увійшли статті і короткі повідомлення з музеології, екології, зоології, ботаніки, палеонтології, ґрунтознавства, а також інформація про діяльність музею у поточному році і хроніка наукових музейних заходів.

Для екологів, зоологів, ботаніків, палеонтологів, працівників музеїв природничого профілю, заповідників, національних природних парків та інших природоохоронних установ.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Чернобай Ю.М. д-р біол. наук, проф. (*головний редактор*); Берко Й.М. д-р біол. наук, проф.; Бокотей А.А. канд. біол. наук, с.н.с.; Волгін С.О. д-р біол. наук, проф.; Дригант Д.М. д-р г.-м. наук, с.н.с.; Капрусь І.Я. д-р біол. наук, с.н.с.; Климишин О.С. д-р біол. наук, с.н.с. (*науковий редактор*); Малиновський А.К. д-р с.-г. наук; Орлов О.Л. канд. біол. наук (*відповідальний секретар*); Тасенкевич Л.О. д-р біол. наук, проф.; Третяк П.Р. д-р біол. наук, проф.; Царик Й.В. д-р біол. наук, проф.

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Чернобай Ю.Н. (*главный редактор*), Берко И.Н., Бокотей А.А., Волгин С.А., Дрыгант Д.М., Капрусь И.Я., Климишин А.С. (*научный редактор*), Малиновский А.К., Орлов О.Л. (*ответственный секретарь*), Тасенкевич Л.А., Третяк П.Р., Царик И.В.

EDITORIAL BOARD

Chernobay Y.M. (*Editor-in-Chief*), Berko I.M., Bokotey A.A., Volgin S.O., Drygant D.M., Kaprus I.Y., Klymyshyn O.S. (*Scientific Editor*), Malynovsky A.K., Orlov O.L. (*Managing Editor*), Tassenkevich L.O., Tretjak P.R., Tsaryk I.V.

*Рекомендовано до друку вченою радою
Державного природознавчого музею*

ISSN 2224-025X

© Наукові записки ДПМ, 2016

УДК 595.76(477.43/.44)

Кравець Н.Я.

ВИДОВЕ РІЗНОМАНІТТЯ ТА ЕКОЛОГО-ФАУНІСТИЧНИЙ ОГЛЯД АНТОФІЛЬНИХ КОМАХ РЯДУ ТВЕРДОКРИЛІ (COLEOPTERA) СУХОДІЛЬНИХ ЛУК ЗАХІДНО-ПОДІЛЬСЬКОГО ПРИДНІСТРОВ'Я

На території Західно-Подільського Придністров'я виявлено 83 види антофільних твердокрилих, зареєстрованих нами на 162 видах рослин, що належать до 25 родин покритонасінних. Проаналізовано трофічні зв'язки антофільних твердокрилих. Виявлено, що найчастіше жуки на лучно-степових ділянках відвідують ентомофільні рослини з родин Asteraceae – 70 видів (22,2%), Fabaceae – 36 (11,4%), Ariaceae – 30 (9,5%) та Lamiaceae – 29 (9,2%). Найчастіше у відлогах трапляються мезофільні комахи, які складають 84,3% від загальної кількості видів. Друге місце за чисельністю займають мезо-ксерофільні (4,8%) та ксерофільні (4,8%) групи комах. Деяко менше гігро-мезофільні та мезо-гігрофільні види – по 3,6% та 2,4% відповідно. В роботі проаналізовано біотопічну приуроченість представників усіх досліджуваних екологічних груп комах.

Ключові слова: твердокрилі, трофічні зв'язки, покритонасінні, біотоп, екологічна група.

Західно-Подільське Придністров'я займає південний схил Подільського плато від широти Бучач – Чортків – Смотрич до долини Дністра і від гирла Стрипи на заході до Товтрового кряжу на сході. Регіон характеризується великим флористичним різноманіттям [17]. Тут поширені типові рослинні угруповання суходільних лук, лучних степів, степу, дубово-грабових та грабових, в окремих місцях – дубових та букових лісів, з багатим чагарниковим і трав'яним покривом. Проте внаслідок надмірної розорюваності сільськогосподарських угідь, низької залісненості, а також низького рівня екологічної культури населення, природна рослинність збереглася на невеликих площах. Своєю чергою, це призводить до зменшення видового різноманіття як безхребетних, так і хребетних тварин.

Дослідження комах на території Західно-Подільського Придністров'я розпочалися в другій половині XIX ст. Одними з перших у вивченні комах цього регіону були М. Новицький [28], А. Вежейський [31], М. Ломницький [26], Л. Хілдт [21]. На переломі XIX і XX ст. твердокрилих вивчали: М. Рибінський [30], Я. Кінель [22, 23], Р. Кунце [24]. На території Західного Поділля та Західно-Подільського Придністров'я фауністичні дослідження комах дещо активізувалися в другій половині XX ст. В цей час вивченням твердокрилих, а саме родиною коваликів (Elateridae), займався В. Надворний, В. Долін [10, 2], родиною Buprestidae – Т. Яницький [20], Я. Павловський та Д. Кубіш здійснили інвентаризацію родини твердокрилих на території Подільських Товтр [29]. Спеціальні дослідження комах-антофілів ряду Твердокрилі не проводилися. Літературні дані про них розпорошені в різноманітних джерелах. Вивченням біології, біотопічного розподілу, трофіки імаго комах родини вусачі займався І. Загайкевич [3-5], котрий поряд з біологічними, екологічними особливостями вказав на яких видах рослин їх було відловлено. Вивченням біорізноманіття комах роду Tychius займався В. Карасєв [7]. Представників ряду Твердокрилі на квіткових рослинах досліджували: В. Мартинов – Scarabaeoidea [8], В. Мірутенко – Malachiidae [9], Е. Турис – Cantharidae [18], В. Односум – Mordellidae [11].

Метою роботи було вивчення твердокрилих, як одного з компонентів антофільного комплексу комах суходільних лук Західно-Подільського Придністров'я. У зв'язку з цим завдання дослідження зводилися до:

- вивчення видового складу антофільної ентомофауни твердокрилих лучно-степових ділянок;
- встановлення для виявлених видів комах біотопічної та екологічної приуроченості;
- вивчення трофічних зв'язків комах антофілів.

Матеріал і методика досліджень

Матеріалом для дослідження антофільних твердокрилих послужили власні збори і спостереження протягом вегетаційних періодів 2013-15 рр., за які було зібрано 250 екз. антофільних жуків. Збір матеріалу проводили в околицях 7 населених пунктів Західно-Подільського Придністров'я. Опрацювання матеріалу здійснювали за загальноприйнятими в ентомології методами [16, 19]. Спостереження за комахами та їх індивідуальний (ручний) збір на квітах проводили безпосередньо в природних умовах з використанням ентомологічного сачка.

Зв'язки антофільних комах з ентомофільними рослинами досліджували шляхом візуального спостереження на відкритих, сонячних, лучних ділянках. Трансект завдовжки 100 м і завширшки 20 м з типовою лучною рослинністю розташований уздовж дороги. За класифікацією Матушкевича [27], ці ділянки належать до мезофільних (справжніх) лук з рослинними угрупованнями: *Molinio-Arrhenatheretea*; *Arrhenatherion elatioris* (*Arrhenatheretum elatioris*, *Poo-Festucetis*, *Cynosurion cristati* [6].

Паралельно проводили індивідуальні відлови комах з подальшим визначенням їх у лабораторних умовах. В роботі користувалися визначниками "Определитель насекомых европейской части СССР" та інші [12-14, 25].

Латинські та українські назви кормових рослин комах наведено за "Визначником вищих рослин України" [1] та "Определителем растений on-line" [15].

Результати досліджень та їх обговорення

Твердокрилі (Coleoptera) є невід'ємною складовою антофільного комплексу суходільних лук Західно-Подільського Придністров'я, де ця систематична група представлена 83 видами, які належать до підряду всеїдні жуки (Polyphaga). Нижче наводимо список видів, серед яких 18 згадані вперше.

- Ряд Твердокрилі – Coleoptera
- Підряд Polyphaga
- Надродина Scarabaeoidea Latreille, 1802
- Родина Scarabaeidae Latreille, 1802
- Potosia (s.str.) metallica* (Herbst, 1782)*
- Cetonia aurata* (Linnaeus, 1761)
- Oxythyrea funesta* (Poda, 1761)
- Aphodius (Teuchestes) fossor* (Linnaeus, 1758)
- Phyllopertha horticola* (Linnaeus, 1758)
- Надродина Elateroidea
- Родина Elateridae Leach, 1815
- Agrypnus murinus* (Linnaeus, 1758)
- Athous (Pseudathous) niger* (Linne, 1758)
- Athous (Anathrotus) mollis* (Reitter, 1889)
- Prosternon tessellatum* (Linne, 1758)
- Ectinus aterrimus* (Linnaeus, 1761)
- Ampedus (s.str.) pomonae* (Stephens, 1830)*
- Agriotes (s.str.) ustulatus* (Schaller, 1783)
- Надродина Cleroidea

- Родина Malachiidae Fleming, 1821
Malachius bipustulatus (Linnaeus, 1758)
- Родина Dasytinae Laporte de Castelnau, 1840
Dolichosoma lineare (Rossi, 1792)*
- Родина Cleridae Latreille, 1802
Trichodes apiarius (Linnaeus, 1758)
- Надродина Cantharoidea
 Родина Cantharidae Imhoff, 1856(1815)
Cantharis livida (Linnaeus, 1758)*
C. rustica (Fallen, 1807)
C. livida var. *rufipes* (Herbst, 1786)
C. pellucida (Fabricius, 1792)
Rhagonycha fulva (Scopoli, 1753)
- Надродина Buprestoidea
 Родина Buprestidae Leach, 1815
Anthaxia funerula (Illiger, 1803)
Anthaxia quadripunctata (Linnaeus, 1758)
- Надродина Tenebrionoidea
 Родина Mordellidae
Varimorda villosa (Schrank, 1781)
V. briantea (Comolli, 1837)
Mordellistena minima (Costa, 1854)*
M. pumila (Gyllenhal, 1810)
M. brevicauda (Bohemann, 1849)
- Родина Oedemeridae Latreille, 1810
Oedemera (Oedemerina) virescens (Linnaeus, 1758)
O. lurida (Marsham, 1802)
O. flavescens (Linnaeus, 1758)*
- Надродина Cucujoidea
 Родина Coccinellidae Latreille, 1807
Coccinella septempunctata (Linnaeus, 1758)
Adalia bipunctata (Linnaeus, 1758)
Coccinula quatuordecimpustulata (Linnaeus, 1758)
- Родина Phalacridae
Phalacrus corucus (Panzer, 1797)*
- Надродина Cerambycoidea Latreille, 1802
 Родина Cerambycidae
Carilia virginea virginea (Linnaeus, 1758)*
Dinoptera (s. str.) collaris (Linnaeus, 1758)
Leptura (s. str.) quadrifasciata (Linnaeus, 1758)
L. annularis annularis (Fabricius, 1801)
Rutpela maculata (Roda, 1761)
Stenurella melanura (Linnæus, 1758)
S. bifasciata bifasciata (Müller, 1776)
Paracorymbia (s. str.) maculicornis maculicornis (Degeer, 1775)*
Vadonia unipunctata unipunctata (Fabricius, 1787)*
Pseudovadonia livida (Fabricius, 1776)
Chlorophorus herbsti (Brahm, 1790)*
Saperdina ferrea ferrea (Schrank, 1776)*
Phytoecia (s. str.) virgule (Charpentier, 1825)
Phytoecia (Opsilia) coeruleascens coeruleascens (Scopoli, 1763)
Agapanthia dahli (Richter, 1821)
A. violacea (Fabricius, 1775)
- Надродина Chrysomeloidea
 Родина Chrysomelidae
Chrysolina (Dlochrysa) fastuosa (Scopoli, 1763)
Chrysolina (Hypericia) hyperici (Forster, 1881)
Chrysolina (Euchrysolina) graminis (Linnaeus, 1758)
Chrysolina (Sphaeromela) varius (Schaller, 1783)
Gastrophysa viridula (De Geer, 1775)
G. polygami (Linnaeus, 1758)
Galeruca (s. str.) tanacetii (Linnaeus, 1758)
Galeruca (s. str.) pomonae (Scopoli, 1763)
Clytra (s. str.) quadripunctata (Linnaeus, 1758)
Labidostomis humeralis (Schneider, 1792)

L. beckeri (Weise., 1881)*
Coptocephala unifasciata (Scopoli, 1763)
Pachybrachis fimbriolatus (Suffrian, 1848)*
Cryptocephalus (s. str.) *bipunctatus* (Linnaeus, 1758)
C. sericeus (Linnaeus, 1758)
C. violaceus (Laicharting, 1781)
C. vitatus (Fabricius, 1775)
C. cristula [Dufour, 1843]

Надродина Curculionoidea
 Родина Curculionidae

Lixus viridis (Oliver, 1807)
L. bardanae (Fabricius, 1787)
L. elongatus (Goeze, 1777)
Cleonus tigrinus [Panzer, 1789]
C. piger [Scopoli, 1763]
Cyphocleonus trisulcatus (Herbst, 1795)*
Larinus brevis (Herbst, 1795)
Cionus scrophulariae (Linnaeus, 1758)
Gymnetron tetrum (Linnaeus, 1758)*
Apion (*Oxytoma*) *pomoniae* (Fabricius, 1793)*
Phyllobius urticae [Deg., 1774]
Eusomus ovulum [German, 1824]
Liophloeus lentus [German, 1824]*
Tanymecus palliatus [Fallen, 1801]

*Види на досліджуваній території виявлені нами вперше.

Досліджуваний ряд репрезентований видами 14 родин та 10 надродин. Найбільше представлена родина Chrysomelidae (18 видів – 21,7%), Cerambycidae (16 видів – 19,3%), Curculionidae (14 видів – 16,9%), Elateridae (7 видів – 8,4%), Scarabaeidae, Cantharidae, Mordellidae по (5 видів – 6,0%), Buprestidae, Oedemeridae, Coccinellidae (по 3 види – 3,6%), Malachiidae, Melyridae, Cleridae, Phalacridae (по 1 виду – 1,2%). Такий видовий склад твердокрилих, ймовірно, обумовлений значним антропогенним впливом, а саме випасанням, викошуванням, розорюваністю та збідненням ентомофільним складом рослин.

Вплив неживої природи обумовлює своєрідність фізіологічних потреб комах, і є фактором, що визначає їх поширення у біотопах. Проте не менш важливу роль щодо цього відіграють і біотичні фактори середовища, зокрема це взаємовідносини комах з рослинами.

Видове розмаїття ентомофільних рослин лук у наших дослідженнях представлене 315 видами з 43 родин. Фоновими родинами квіткових рослин, на яких реєстрували антофільних комах, є Asteraceae – 70 видів (22,2%), Fabaceae – 36 (11,4%), Apiaceae – 30 (9,5%), Lamiaceae – 29 (9,2%), Rosaceae – 23 (7,3%) та Brassicaceae – 21 (6,7%). Дещо менше представників родини Caryophyllaceae, Scrophulariaceae, Ranunculaceae, Boraginaceae, Campanulaceae, Solanaceae. 28 родин представлені поодинокими видами.

У наших відловах представники ряду Твердокрилі (Coleoptera) зареєстровані на 162 видах рослин із 25 родин. Переважна кількість видів відвідувала рослини з родини Asteraceae (49 видів, 30,2%). Друге місце займає родина Apiaceae (17,3%), третє – родина Fabaceae – (8,0%). Дещо менше жуки відвідують рослини з родин Scrophulariaceae, Rosaceae по 6,2% та Lamiaceae, Polygonaceae – (по 5,6%), Brassicaceae – (4,0%), Caryophyllaceae – (1,8%) відповідно. До складу проміжної групи за кількістю відвідуваних видів рослин входять 9 родин, що становить по 1,2%. Сім родин квіткових рослин, на яких були відзначені твердокрилі, представлені по 1 виду (0,6%) (рис. 1).

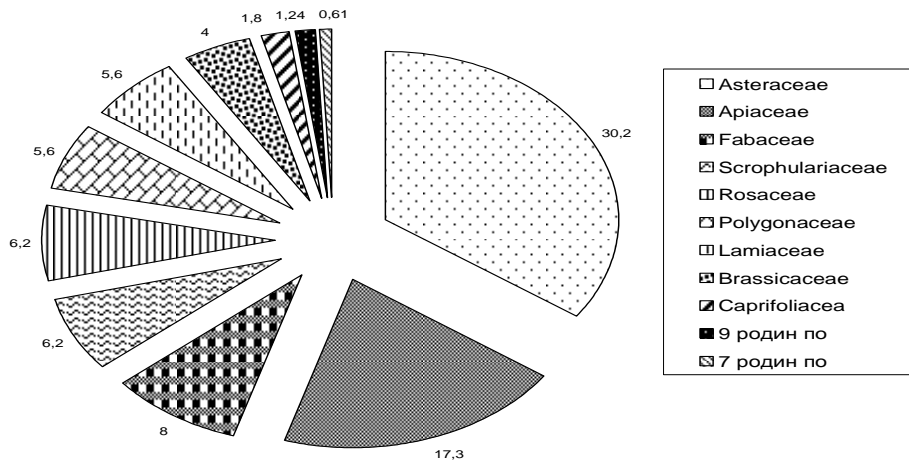

Рис.1. Трофічні зв'язки комах антофілів з 162 видами рослин 25 родин покритонасінних.

За частотою відвідувань твердокрилими покритонасінних рослин перше місце займає родина Asteraceae (37,5%), друге – родина Apiaceae (20,2%). Третє місце за частотою відвідувань посідає родина Rosaceae (9,4%). Значно менше антофільних твердокрилих зареєстровано на квітах рослин з родин Fabaceae – 5,2%, Caprifoliaceae – 3,1%, Polygonaceae – 3,0%, Ranunculaceae – 2,8, Scrophulariaceae – 2,4% та Lamiaceae – 2,2%. Дещо менше – на видах 6 родин, на яких частота відвідувань становить від 1,3 до 1,9%. Представники десяти родин ентомофільних рослин на яких були зареєстровані твердокрилі, характеризуються поодинокими відвідуваннями від 0,1 до 0,9% (рис. 2).

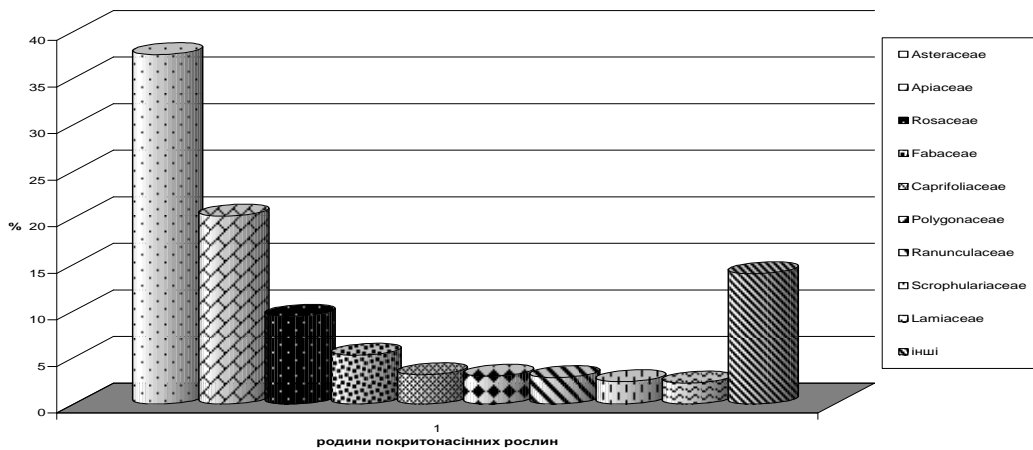

Рис.2. Розподіл твердокрилих за частотою відвідувань покритонасінних рослин.

На досліджуваних лучно-степових ділянках та поблизу лісових біотопів найчастіше трапляються мезофільні комахи, які складають 84,3% від загальної кількості видів. Друге місце за чисельністю займають мезо-ксерофільні (4,8%) та ксерофільні (4,8%) групи комах. Дещо менше гігро-мезофільні та мезо-гігрофільні види по (3,6%) та (2,4%) відповідно. За біотопічною приуроченістю найчисленнішими були еврибіонти (47,0%) та лучні (20,5%) види комах. В рівній мірі представлені лісові (15,6%), лучно-лісові (12,0%) види комах досліджуваної таксономічної групи. Рідко трапляються лучно-степові (3,6%) та степові (1,2%) види (рис. 3).

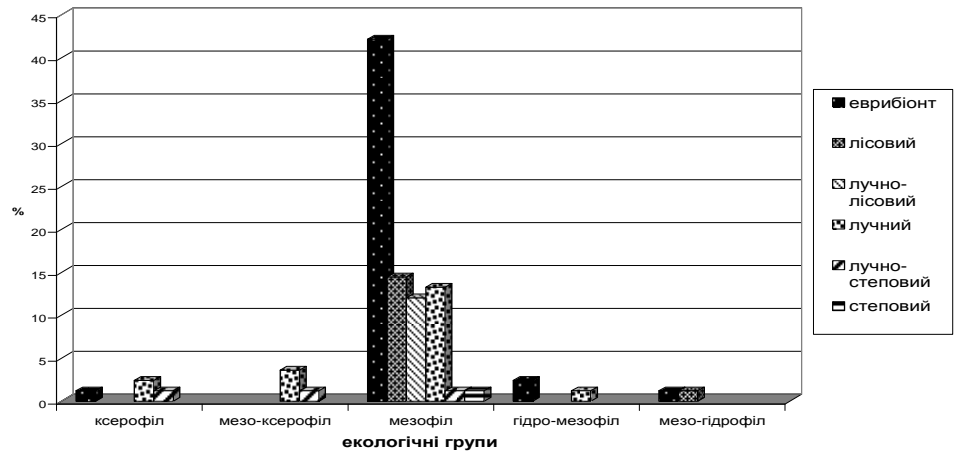

Рис.3 Біотопічна та екологічна належність твердокрилих.

Отримані результати закономірні і відповідають кліматичним особливостям регіону (зона недостатнього зволоження і континентального клімату) та екологічним особливостям біоценозу суходільних лук.

Висновки

Видове різноманіття антофільних твердокрилих представлене 83 видами комах, серед яких 18 видів згадані вперше. Представники ряду Твердокрилі (Coleoptera) зареєстровані на 162 видах рослин із 25 родин.

Аналіз трофічних зв'язків комах антофілів ряду Твердокрилі Західно-Подільського Придністров'я показав, що переважна кількість видів твердокрилих були відловлені на рослинах з родини Asteraceae (49 видів, 30,2%). Друге місце займає родина Ariaceae (17,3%), третє – родина Fabaceae – (8,0%). Дещо менше жуки відвідують рослини з родин Scrophulariaceae, Rosaceae, Lamiaceae, Polygonaceae та ін. За частотою відвідувань рослин антофільними твердокрилими родини розміщуються у лінійці Asteraceae (37,5%), Ariaceae (20,2%), Rosaceae (9,4%). Значно менше антофільні твердокрилі трапляються на видах рослин з родин Fabaceae, Caryophyllaceae, Polygonaceae, Ranunculaceae та ін. На досліджуваних лучно-степових ділянках найчастіше трапляються мезофільні твердокрилі, що складає 84,3% від загальної кількості видів. За біотопічною належністю найбільше еврибіонтих видів (47,0%). Біотопічні та екологічні приуроченості комах антофілів закономірні і

відповідають як кліматичним особливостям регіону досліджень, так і екологічним особливостям суходільних лук.

1. Визначник рослин України / відп. ред. О.Д. Вісюліна. – К.: Урожай, 1965. – 877 с.
2. Долін В.Г. Жуки-ковалики (агрипіни, негастритни, диміни, атоїни, естодіни). – К.: Наук. думка, 1982. – (Фауна України). – Т. 19. – Вип. 3: Жуки. – 276 с.
3. Загайкевич І.К. Экологические особенности усачей лептуриин (Cerambycidae, Lepturinae) и их роль в биоценозах // Вопр. общ. энто. – Тр. ВЭО. – 1981. –Т. 63. – С. 79-81.
4. Загайкевич І.К. Комахи – шкідники деревних і чагарникових порід західних областей України. – К.: Вид-во АН УРСР, 1958. – 132 с.
5. Загайкевич І.К. Матеріали до вивчення жуків-вусачів в УРСР // Наук. зап. Наук.-природозн. музею АН УРСР. – 1960. – Т. IX. – С. 96-102.
6. Канарський Ю. Основні наземні біотопи рідкісних видів комах у Карпатському регіоні // Наук. вісн. Ужгород. ун-ту. Серія Біологія. –2010. – № 29. – С. 119-125.
7. Карасев В.П. Трофічні зв'язки та господарське значення жуків-довгоносиків роду *Tychius* (Coleoptera, Curculionidae) Східної Європи та Кавказу // Вестн. зоол. – 1994. –№ 6. – С. 36-39.
8. Мартынов В.В. Эколого-фаунистический обзор пластинчатоусых жуков (Coleoptera, Scarabaeoidea) юго-восточной Украины // Изв. Харьков. энтомол. об-ва. – 1997. – Т. 5. – № 1. – С. 22-73.
9. Мірутенко В.В. Особливості трофіки комах родини Malachiidae (Coleoptera) // Наук. вісн. Ужгород. ун-ту. Серія: Біологія. – 2004. – № 14. – С. 162-164.
10. Надворний В.Г., Долін В.Г. До фауни коваликів Тернопільської області // Матеріали до вивчення природних ресурсів Поділля. – Тернопіль – Кременець, 1963. – 203 с.
11. Односум В.К. Жуки-горбатки (Coleoptera, Mordellidae). – К.: Наук. думка, 2010. – 264 с. – (Фауна України.). – Том 19. – Вип. 9: Жесткокрылые.
12. Односум В.К. Жуки-горбатки подсемейства (Coleoptera: Mordellidae) фауны Центральной и Восточной Европы. Сообщ. 1. Подсемейство Mordellinae. Трибы Mordellini, Conaliini, Stenaliini // Изв. Харьков. энтомол. об-ва. – 2003 (2004). – Т. 11. – № 1-2. – С. 13-23.
13. Односум В.К. Жуки-горбатки подсемейства Mordellinae (Coleoptera: Mordellidae) фауны Украины. Сообщ. 1 // Вестн. зоол. – 1992. – № 2. – С. 14-18.
14. Определитель насекомых европейской части СССР: В 5 т. Под. общ. ред. Г.Я. Бей-Биенко. – М.-Л.: Наука, 1965. – 688 с.– Т. 2: Жесткокрылые и веерокрылые / Е.Л. Гурьева, О.Л. Крыжановский.
15. Определитель растений on-line Открытый атлас сосудистых растений России и сопредельных стран / Авторы идеи проекта "Плантариум" – "Дмитрий Орешкин и Денис Мирин" – Режим доступа до журн.: <http://www.plantarium.ru>
16. Палий В.Ф. Методика изучения фауны и фенологии насекомых. – Воронеж, 1970. – 192 с.
17. Природні умови та ресурси Тернопільщини [під ред. М.Я. Сивого, Л.П. Царика]. – Тернопіль: ТзОВ "Терно-граф", 2011. – 512 с.
18. Турис Е.В. Фауна та екологія жуків-м'якотілок (Coleoptera, Cantharidae) Українських Карпат: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. біол. наук: 03.00.24 "Ентомологія". – Київ, 2009. – 25 с.
19. Фасулати К.К. Полевое изучение наземных беспозвоночных. – М.: Высш. школа, 1961. – 304 с.
20. Яницький Т.П. Стан вивченості і перспективи дослідження златок (Coleoptera, Virestidae) фауни Західного Поділля і заповідника "Медобори" // Проблеми становлення і функціонування новостворених заповідників. Матеріали наук.-практ. конф. (12-15 червня 1995 р.) – Гримаїлів. – 1995. – С. 96.
21. Hildt L.F. Przyczynek do fauny chrząszczów podolskich // Pamiętnik fizyograficzny. – 1892. – Т. 12. – S. 223-235.
22. Kinel J., Noskiewicz J. Einige Bemerkungen über zoogeographischen Verhältnisse von Podolien und Volhynien des polnischen Anteils // Pol. pismo ent. – 1930. – № 9. – S. 272-288.
23. Kinel J. Notatki koleopterologiczne z Polski // Pol. pismo ent. – 1923. – № 2. – S. 191-196.

24. Kuntze R., Noskiewicz J. Zarys zoogeografii polskiego Podola // Prace Naukowe Towarzystwa Naukowego. – Lwów, 1938. – № 4. – S. 41-538.
25. Löbl I., Smetana A. Catalogue of Palaearctic Coleoptera. Scarabaeoidea – Scirtoidea – Dascilloidea – Buprestoidea – Byrrhoidea Eds. – Stenstrup: Apollo Books, 2006. – Vol. 3 – 690 p.
26. Łomnicki M. Zapiski z wycieczki podolskiej odbytej w roku 1869 pomiędzy Seretem, Zbruczem a Dniestrem // Spraw. Kom. fizjogr. – 1870. – N 4. – S. 41-85.
27. Matuszkiewicz W. Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski. – Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2002. – 540 s.
28. Nowicki M. Przyczynek do owadniczej fauny Galicyi. – Kraków, 1864. – 87 s.
29. Pawłowski J., Kubisz D. Aktualny stan inwentaryzacji chrząszczy (Coleoptera) Miodoborów I pobliskich terenów Podola // Роль природно-заповідних територій Західного Поділля та Юри Ойцовської у збереженні біологічного та ландшафтного різноманіття: Українсько-польська наук. конф. 23-25 травня. – Гримайлів, 2002. – С. 481-489.
30. Rybiński M. Wykaz chrząszczy zebranych na Podolu galicyjskiem przy szlaku kolejowym Złoczów – Podwołoczyska w latach 1884 – 1890 // Spraw. Kom. fizjogr. – 1903. – T. 37. – S. 57-175.
31. Wierzejski A. Zapiski z wycieczki podolskiej (motyle, chrząszcze, diptera, molusca) // Spraw. Kom. Fizjogr. – 1867. – № 1. – S. 165-179.

Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України
e-mail: kravetc@i.ua

Кравець Н.Я.

Видовое разнообразие и эколого-фаунистический обзор антофильных насекомых ряда Жесткокрылые (Coleoptera) суходольных лугов Западно-Подольского Приднестровья

На территории Западно-Подольского Приднестровья обнаружено 83 вида антофильных жесткокрылых, зарегистрированных нами на 162 видах растений, принадлежащих к 25 семействам покрытосеменных. Проанализированы трофические связи антофильных жесткокрылых. Выявлено, что чаще всего жуки на лугово-степных участках посещают энтомофильные растения из семейств Asteraceae – 70 видов (22,2%), Fabaceae – 36 (11,4%), Apiaceae – 30 (9,5%) и Lamiaceae – 29 (9,2%). Чаще всего в отловах встречаются мезофильные насекомые, что составляет 84,3% от общего количества видов. Второе место по численности занимают мезо-ксерофильные (4,8%) и ксерофильные (4,8%) группы насекомых. Несколько меньше гигро-мезофильные и мезо-гигрофильные виды – по 3,6% и 2,4% соответственно. В работе проанализирована биотопическая приуроченность представителей всех исследуемых экологических групп насекомых.

Ключевые слова: жесткокрылые, трофические связи, покрытосеменные, биотоп, экологическая группа.

Kravets N.

Species diversity and ecological- faunistic review of insects anthophilous number of Beetles (Coleoptera) upland meadows West Podilsky Prydnistrovia

In the territory of West Podilsky Prydnistrovia we found 83 species of anthophilous Coleoptera. They were registered on 162 plant species that belong to 25 angiosperms families. Trophic relations of anthophilous Coleoptera were analyzed. It was found that most often beetles in meadow and steppe areas visit entomophile plants of the following families: Asteraceae – 70 species (22,2%), Fabaceae – 36 (11,4%), Apiaceae – 30 (9,5%) and Lamiaceae – 29 (9,2%). Most often it is possible to catch mesophilic insects which make 84,3% of the total number of species. Second place is taken by mesoxerophilous (4,8%) and xerophilous (4,8%) groups of insects. A bit rarely hydromesophilic (3,6%) and mesohydrophilic (2,4%) kinds are found. The work analyzes biotopical affiliation of representatives of all studied ecological groups of insects.

Key words: Coleoptera, trophic relations, angiosperms, biotope, ecological group.

Національна академія наук України
Державний природознавчий музей

Наукове видання

НАУКОВІ ЗАПИСКИ ДЕРЖАВНОГО ПРИРОДОЗНАВЧОГО МУЗЕЮ

Випуск 32

Научные записки Государственного природоведческого музея
Proceedings of the State Natural History Museum

Українською, російською та англійською мовами

Головний редактор Ю.М. Чернобай

Комп'ютерний дизайн і верстка О.С. Климишин, Т.М. Щербаченко

Технічний редактор О.С. Климишин

Адреса редакції:
79008 Львів, вул. Театральна, 18
Державний природознавчий музей НАН України
телефон / факс: (032) 235-69-17
e-mail: editorship@smnh.org
[http:// science.smnh.org](http://science.smnh.org)

Формат 70x100/16. Обл.-вид. арк. 19,8. Наклад 150 прим.

Виготовлення оригінал-макету і друк здійснено в Лабораторії природничої музеології Державного природознавчого музею НАН України